

Mevsimlik Yaşamlar

Elk. Elo. Müh. Murat Kocaman
murat.kocaman@emo.org.tr

Manisa'nın Gölarmara ilçesinde asma yaprağı toplamaya (kilosu sadece 1,5 tl karşılığında) üstü açık bir kamyonet ile giden 13'ü kadın birisi çocuk toplam 15 işçinin katliam gibi bir kaza ile hayatını kaybetmesi ile mevsimlik/tarım işçileri ve onların güvencesiz çalışma koşulları bir kez daha gündemimize geldi.

Maalesef bu katliam gibi kaza ilk değildi ve alanın denetimsizliği, yetkililerin ilgisizliği, kanuni eksiklikler ve benzeri bir çok sebepten ötürü son olacak gibi de durmuyor. Aslında her iş cinayeti gündeme bile gelmiyor günümüzde. Ancak böylesi çok sayıda ölüm olursa basın ve yetkililerin ilgisini çekebiliyor. Her büyük katliamdan sonra da büyük sözler verilerek birkaç gün sonrasında da tüm verilen sözler unutulmuş hayata devam ediliyor yeni bir katliam gibi kaza kapımızı çalınmaya kadar. Tarım alanına daha doğru bakabilmek için öncelikle ülke istihdamındaki yerine bir bakalım.

Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nin TÜİK verilerine dayandırarak yaptığı açıklamasına göre şehirleşmenin artması, hükümetlerce uygulanan yıkıcı politikalar nedeniyle 1980'den bu yana Türkiye'nin tarımsal istihdamının gerilediği, tarımsal üretim ve tarım gelirlerinde de düşme yaşanmakta. Tarım alanında çalışanlarda yoksulluk artmakta; bu nedenle kırsal kesimdeki halk tarlalarını terk etmek-

tedir. Son 10 yıllık dönemde toplam istihdam içerisinde tarımın payı yüzde 29'dan yüzde 21'e gerilediğini görüyoruz. Yine son iki yılın verilerine bakacak olursak, 2013 yılında 6 milyon 15 bin olan istihdamın 2014 yılında 545 bin azalarak 5 milyon 470 bine düştüğünü görüyoruz. Bunun yaklaşık yarısını mevsimlik işçiler, 485 binini ise gezici tarım işçileri oluşturuyor. Aileleriyle birlikte 1 milyon nüfusu aşan gezici tarım işçileri, çalışmak amacıyla değişik illere göç etmek zorunda kalıyor. Tarım yüzdelik olarak toplam istihdamda ki payının 2013 yılından 2014 yılına % 23,6'dan %21,1'e gerilediği anlamına gelmektedir bu veriler. Bütün bir daralmaya rağmen bu alanın hala ciddi bir istihdam alanı olduğu, çok fazla sağlık ve iş kazası riski taşıdığı, sadece çalışanların değil biz tüketicilerin de sağlığını etkileyen bir alan olması itibarıyla çok daha ciddi bir hassasiyetle düzenlenmesi, gözardı edilmemesi gerçeğini belirtmek gerekiyor. Ama bütün bu özelliklerine rağmen hala tarım alanında tam bir başı boşluk, ilgisizlik, denetimsizlik hakim.

Ne sosyal güvence denetimi, ne iş güvenliği denetimi yapılmakta ve hatta yollarda tarım işçilerinin kanuna aykırı bir biçimde balık istifi üstü açık kamyon ve kamyonetlerle taşınmasının bile önüne geçilememektedir denetimsizlikten dolayı. Yasal boşluklar ve ilgisizliklerden dolayı

çalışanlar ölmekte ya da sağlığı tehlikeye atılmakta. Özellikle kadınlar çok daha fazla sömürüye maruz kalmakta. Yine TÜİK verilerine göre kadın işçiler 41 tl, erkekler 54 tl'ye çalışmaktadır. Bu paranın da yaklaşık 5-10 tl civarı dayıbaşı denilen aracılara gittiğinden bir kadının eline ancak 30 tl civarı para geçmektedir. Mevsimlik ve gezici mevsimlik işçilerin yaşam koşulları ise çok daha içler acısı. Çalışanlar suyu, elektriği olmayan, sağlık-egitim-çöp toplanması hijyen ve benzeri bir çok temel insani hizmetten uzak bir şekilde naylon çadırlarda yaşamaya mahkum edilmektedirler. Çalışanlar ağır veya hafif hastalıklar geçirmekte ama doktora erişememekte ve çalışmaya devam etmeye mahkum edilmektedirler. Kadınlarda sıkça düşüğe rastlanabilmektedir. Bunların yanında işçi sağlığı ve iş güvenliği meclisinin verilerine göre geçen sene 309 tarım işçisinin ölümü kayıtlara yansımıştır. Bu çok korkunç bir rakamdır. Sözü açıkçası çok uzatmadan Manisa'daki kazadan sonra Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi (KEİG) Platformu'nun kamuoyu ile paylaştığı raporun satırbaşlarında sorunlara ve işçilerin bu sorunlar karşısındaki taleplerine bakalım.

YAŞANAN SORUNLAR;

* Hayata Destek Derneği'nin Türkiye'nin farklı illerinde gerçekleştirdiği 2014 yılı araştırma sonuçlarına göre işçilerin yüzde 80'i çadırlarda barınmaktadır.

* Banyo ve tuvalet gereksinimlerinin karşılanması yetersizdir. Tuvalet olarak kullanılan yerler çoğunlukla çadırların yanına kazılan çukurların etrafının perdeyle çevrelenmesiyle oluşturulmuş alanlardır.

* Hanelerin yüzde 56'sının elektriğe erişimi yoktur. Genelde sokak lambasının ışığından faydalanılmaya çalışılmaktadır.

* Diğer taraftan, kanalizasyon ya da çöp toplama olanaklarından uzakta yaşamaktadırlar.

* Ayrıca çalışılan ve yaşanılan ortamda sivrisinek, yılan, fare, akrep gibi hayvanların bulunması sağlıklarını tehdit etmektedir.

* İçme sularının sağlıksızlığı, gıdaları saklayacak imkânların bulunmaması barınma alanlarının olumsuz durumunu açıkça göstermektedir.

* Çadırların kurulması için gösterilen yerler sulama kanallarına ve anayollarına yakın olduğundan hem çocuklar hem de yetişkinler için boğulma ve trafik kazaları gibi tehlikeler bulunmaktadır.

* Banyo ve tuvaletlerin yetersizliği hastalıkları da beraberinde getirmektedir. Hayata Destek Derneği'nin araştırması 0-4 yaş arasında her beş çocuktan birinin bronşitten, yine beş çocuktan birinin ishalden şikâyetçi olduğunu göstermektedir.

* Mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı sıkıntılardan bir diğeri de dışlanmadır. Özellikle etnik kökene ve dini

inanışa dayalı dışlanma yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Diğer taraftan, barınma koşullarının elverişsizliğinin ve yoksulluklarının da dışlanmada etkili olduğu ifade edilmektedir.

TALEPLER;

* Kapsamlı bir yasal düzenleme yapılmalıdır.

* Mevsimlik tarım işçilerinin sosyal güvenlik kapsamına alınması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

* İşçi işveren arasında yer alan aracılık kurumu ortadan kaldırılmalı, ücret ve çalışma koşulları işçi ve işveren arasında müzakerelerle belirlenmeli ve işçi örgütleri tarafından denetlenmelidir.

* İnsan onuruna yakışır çalışma koşulları sağlanmalıdır. Ulaşım, işin başlama ve bitiş saatleri, mola ve yemek saatleri net olarak belirlenerek iş sözleşmesi ile taraflar arasında mutabakata varılmalıdır.

* TÜİK tarafından düzenli istatistikler tutulmalı ve kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

* Çocuk işçiliği engellenmelidir.

* Ulaşım ücretsiz ve güvenli hale getirilmelidir.

* Barınma alanları yaşamaya uygun, sağlıklı ve sosyalleşme imkanı sunacak şekilde düzenlenmelidir.

* Yerleşim alanlarına yakın çamaşırhane ve mutfak kurulmalıdır.

* Sağlık sorunlarının çözülmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

* Bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı sağlık taraması yapılmalı, gezici sağlık ekipleri oluşturulmalıdır.

* Küçük çocuklar için kreş ve bakım evleri kurulmalıdır.

* Okul çağındaki çocukların eğitimlerinin kesintiye uğramaması için gerekli önlemler alınmalıdır.

* Çalışılan ve yaşanılan yerlerde maruz kalınan şiddet, dışlanma ve aşağılanmanın engellenmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

* Kadın işçilerin omuzlarına yüklenen çocuk bakımı ve hane içi sorumluluklar ücretsiz ve ulaşılabilir hizmetlerle ve erkeklerin eşit paylaşımı ile hafifletilmelidir.

* Gebe, lohusa kadınların ve bebeklerin düzenli takibi yapılmalıdır.

* Yararlanılamayan sosyal yardımların gidilen illerden sağlanmasının yanı sıra, yeni sosyal destekler de verilmelidir.

Özetleyecek olursak çalışma alanının tüm tarafları meslek odaları, sendikalar, ilgili bakanlıklar, hekimler, iş güvenliği uzmanları ve diğerleri bir araya gelerek ortak, özerk bir alan yaratıp denetimi bu özerk kurum üzerinden yapmalı. Bunu hep söylüyoruz ama Gıda Tarım ve Hayvancılık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sağlık bakanlıkları harekete geçip tüm taraflara çağrıda bulunup gerekli adımları atıp insan onuruna yakışır bir yaşam ve çalışma alanı yaratma gayretinde bulunmuyor.

Üyelerimize İndirimler

Balçova Termal Turizm ve Otelcilik Tic. A.Ş. EMO İzmir Şubesi üye ve çalışanlarına Balçova Termal Turizm ve Otelcilik Tic. A.Ş.'den satın aldığı hizmetler için aşağıda belirtilen oranlarda hizmet bedelleri üzerinden indirim uygulanacaktır.

- Fizik-tedavi ve rehabilitasyon programlarında Tabipler Odası'nın belirlemiş olduğu fiyat üzerinden %10 indirim,

- Konaklama, restoran, kafeterya, kaplıca ve kür merkezi günü birlik hizmetlerinden %15 indirim,

- Düğün ve ziyafetlerde %10 indirim uygulanmaktadır.

A.Ü. Tömer İzmir Şubesi : %25 indirim uygulanmaktadır.

Nilüfer Turizm : %10 indirim